

экземпляры «Атаки бригады легкой кавалерии» Альфреда Теннисона, он запросил и экземпляры «Альмы» Ричарда Тренча. В этом стихотворении поэт довольно высокомерно поет о реке, бывшей еще вчера безымянной и неизвестной, а сегодня - навсегда прославленной «двадцатым сентября, когда были завоеваны Альминские высоты» (that twentieth of September, when the Alma's heights were won). Есть упоминание о Тренче и в крымской корреспонденции Флоренс Найтингейл, также в связи с ее заказом прислать ей в Скутари произведения Шекспира, Мильтона и хорошие современные романы, вроде романа миссис Гаскелл «Север и Юг». В этот почетный ряд она ставит и Тренча. Между тем, современному читателю многие комментарии Тренча кажутся до странности неуместными, а, по мнению Ваддингтона, зачастую даже глупыми. Он, этот читатель, «прочитав стихотворение Тренча «Балаклава», не поймет, что суровый указ «Иди туда» адресован Богу, не сможет ответить на вопросы, Бог ли послал бригаду Легкой кавалерии в атаку против русских пушек и почему непочтительным является плакать над трагической новостью» [1, 44].

«Сонеты о войне» Александра Смита и Сидни Добелла, вызвавшие такой гнев военного Хэмли, на проверку оказались более живучими. Очевидно, что эти сонеты не предназначались читателю-военному – их форма и основная мысль были направлены на аудиторию в Британии. Смит и Добелл использовали документальные свойства сонета для трансформации общественных событий войны в личные воспоминания для публики, которая, как и сами поэты, знала о войне только через дискурсивное посредничество газетных репортажей. Сонеты Смита и Добелла имели абсолютно другую культурную функцию, чем «Атака бригады легкой кавалерии» Теннисона. В то время как Теннисон создал эстетизированное представление о кавалерийской атаке, Смит и Добелл сознательно вовлекали своего читателя в войну и переводили документальные события в частную сферу потребления. Все это сближало их творчество с деятельностью военных фотокорреспондентов, в частности, с Крымскими фотографиями первого военного фотокорреспондента Роджера Фентона [13, 353-356].

Источники и литература

1. Waddington P. "Theirs But To Do And Die". The Poetry of the Charge of the Light Brigade at Balaklava, 25 October 1854. – Nottingham: Astra Press, 1995. – 224 p.
2. Hellstrom W. On the Poems of Tennyson. – Gainesville, Florida, 1972. – 93 p.
3. Orwell G. The Collected Essays, Journalism and Letters of George Orwell. Vol. II: My Country Right or Left, 1940-1943. – L., 1968.
4. Literary Gazette. – 1855. - 17 February.
5. Vattel E. de. The Law of Nations; or Principles of the Law of Nature. – Philadelphia: T. & J.W. Johnson, 1854. – 656 p.
6. Blackwood's Edinburgh Magazine. Vol. LXXVI. – July-December, 1854. – L.: William Blackwood & Sons, Edinburgh, 1854. – 738 p.
7. Dereli C. A War Culture in Action. A study of the literature of the Crimean War period. – Bern: Peter Lang AG, European Academic Publishers, 2003. – 266 p.
8. Athenaeum. – 1854. – 16 December.
9. Hamley E. Poetry of the War, Reviewed before Sebastopol // Blackwood's Edinburgh Magazine. – 1855. - № 77. – P.531-535.
10. The Times. – 1854. – 6 January.
11. Trench R. C. Alma, and Other Poems. – L.: John W. Parker and Son, 1854. - 2nd edition, 1855. – 213 p.
12. Meyers F.W.H. Archbishop Trench's poems // Nineteenth Century. – 1877. - № 2. – P. 489-496.
13. Houston N. M. Reading the Victorian Souvenir: Sonnets and Photographs of the Crimean War // The Yale Journal of Criticism – 2001. - vol. 14. -№ 2. – p. 353-383.

Кличко С.

КЛАСИФІКАЦІЯ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ КРИМУ (1945-1960 рр.)

Спроби класифікації кримських періодичних видань неодноразово здійснювалися науковцями на різних етапах розвитку журналістської науки. Так, О. С. Хоменок у книзі „Дореволюционная периодическая печать Таврической губернии (1838-1916): Очерк истории и библиографический указатель” подає типологічний аналіз преси Таврійської губернії початку XX ст. на основі тематичної спрямованості видань. Так, автор виділяє сільськогосподарську періодику, метеорологічні видання, медичні та лікарсько-санітарні видання, авіаційні журнали, гумористичні та сатиричні видання, спеціалізовані земські видання тощо. Проте, на жаль, в цьому дослідженні докладно описуються лише початки кримської преси. Над питаннями класифікації журналів та газет Криму працювали також Є. Гопштейн, Дослідники радянського часу зосереджували свою увагу головним чином на офіційній, науковій, демократичній, нелегальній та партійній періодиці. Як приклад подібного підходу можна навести роботу Нарановича, присвячену кримській періодиці 1905-1906 рр.

Мета цієї статті – розробити класифікацію періодичних видань, які з'явилися на теренах Криму в 1945-1960 рр., виявити характерні особливості кожного типу. Серед основних завдань варто виділити такі: систематизація даних про кримську пресу 1945-1969 рр., дослідження ознак кримських газет та журналів післявоєнного періоду.

Усі видання можна класифікувати у три основні групи: партійна періодика, літературно-художні

видання та збірники („Праці”) наукових товариств і організацій. Перша група, безперечно, є найчисельнішою. Цей факт не викликає сумнівів, оскільки комуністична партія проводила широку агітаційно-пропагандистську роботу, головним рупором якої і були саме друковані засоби масової інформації. Партійна періодика була представлена такими виданнями: журнал „Блокнот агітатора” / „Блокнот агітатора”; журнал „Атеист”; журнал „В помощь комсомольскому активисту”; районні газети („Знамя труда”, „Вперёд к коммунизму”, „Колхозный путь”, „Путь Ильича”, „Красное знамя”, „За Родину” тощо).

Головною ознакою наведених вище засобів масової інформації було те, що усі вони, як правило, були органами партійних організацій та комітетів. Основною функцією зазначених часописів та газет було виховання трудящих мас, наділених почуттям патріотизму й сповнених любов’ю до праці. Чесний, працелюбний герой-стахановець – типовий герой численних заміток та передових статей. Задля залучення якомога більшої кількості читачів редакції видань проводили низьку цінову політику або взагалі безкоштовно розповсюджували часописи та газети. Наклади цих засобів масової інформації сягали 30 000 екземплярів. Такими тиражами навряд чи міг похвалитися, наприклад, який-небудь літературний альманах чи науковий часопис.

Пропагандистські друковані засоби масової інформації мали ще одну особливість: часто однотипні видання з’являлися в різних регіонах країни. Змістове наповнення, тематика, а іноді й сама назва збігалися. Так, наприклад, журнал „Атеист” випускався не лише в м. Сімферополь. З аналогічним виданням були знайомі мешканці Дніпропетровську, Кіровограду, Луцьку, Львову, Чернігова, Чернівців тощо. Цікаво, що скрізь журнал чекала однакова доля: видання не знаходило чинної підтримки серед своєї цільової аудиторії і врешті-решт припиняло власну діяльність. Найвитривалішим стало видання у Черкасах, де вийшло цілих сім випусків. Кримський „Атеист” зупинився на першому ж номері.

Серед основних матеріалів партійних видань виділяються статті про висвітлення досвіду агітаційної роботи; матеріали для докладів, бесід, консультацій з методики та організації політичної агітації тощо. Крім того, постійними темами цієї групи періодики були проблеми розвитку різних галузей господарства, висвітлення міжнародного життя тощо.

Друга група (літературно-художні видання) є найменш чисельною, проте найбільш цікавою з погляду тематики, жанрового та мовного багатства. До неї належать такі видання:

- літературно-художній альманах Кримського відділення Спілки радянських письменників „Крым”;
- історико-краєзнавчий та літературно-художній збірник „Советский Крым”;
- видання літературного об’єднання „Вымпел”.

На сторінках цих видань друкувалися літературні твори: як прозові, так і поетичні. Серед основних жанрів можна виділити гумористичні замальовки, критичні нариси, мистецькі статті, літературознавчі роздуми та інші твори журналістських жанрів. Матеріали відзначалися стилістичною гармонійністю, мовною витриманістю, аргументаційною насиченістю та демонстрували рівень професіоналізму авторів.

Ці альманахи та бюлетені бачили світ завдяки титанічним зусиллям творчої інтелігенції. Часом не маючи гідної підтримки, кримські письменники та журналісти все ж таки збирали матеріали, піднімали архіви, ділилися власними спогадами й порадами.

Видання „Крым” та „Советский Крым” були своєрідними джерелами інформації про історію, географію та культуру кримського півострова. Вони мали важливе значення для відродження після війни та поширення серед широких кіл населення основних здобутків кримських вчених та літераторів. Крім того, ці видання стали справжніми центрами, які об’єднували прогресивні творчі сили того часу.

Збірники („Праці”) наукових товариств і організацій займали важливе місце серед періодичних видань того часу. Це обумовлено передусім тим, що в області нараховувалось більше 20-ти науково-дослідних установ. В післявоєнні роки був створений Кримський філіал Академії наук УРСР, побудована Кримська астрофізична обсерваторія, одна з найбільших в СРСР та Європі. В Радянському Союзі та за його межами були відомі Нікітський ботанічний сад ім. Молотова, Всесоюзний науково-дослідний інститут виноградарства та виноградарства „Магарач”, Ялтинський інститут медичної кліматології та кліматотерапії туберкульозу ім. Сеченова тощо. Ця група представлена такими виданнями:

- „Труды Крымского сельскохозяйственного института им. М. И. Калинина”;
- „Известия Крымского педагогического института им. М. В. Фрунзе”;
- „Труды Крымского медицинского института им. И. В. Сталина”;
- „Известия Крымского отдела Географического общества Союза ССР”;
- „Труды Крымского филиала Академии наук СССР”;
- „Бюллетень научно-технической информации (Крымское государственное заповедно-охотничье хозяйство)”;
- щомісячний бюлетень Обласного управління сільського господарства та наукових сільськогосподарських закладів Криму „Виноградарство и садоводство Крыма” / „Виноградарство та садівництво Криму”.

Переважає більшість наукових видань випускалася в Сімферополі. Проте видавничими центрами наукових досягнень були і місто Ялта, де видавалися „Бюллетень научной информации” (друкований орган Нікітського ботанічного саду ім. В. М. Молотова), „Бюллетень научно-технической информации” (видавець – Всесоюзний науково-дослідний інститут виноградарства та виноградарства „Магарач”) тощо, та місто Керч, де вийшли друком декілька номерів „Трудов Азово-Черноморского опытного института рыбного хозяйства и океанографии”.

Бурхливий початок появи наукових праць, збірників та бюлетенів припадає на 50-ті роки. Хоча не

можна не зауважити і те, що деякі видання були створені ще у довоєнний час. (наприклад, „Известия Крымского педагогического института им. М. В. Фрунзе” почали випускатися з 1927 р., „Труды Государственного Никитского ботанического сада им. В. М. Молотова” – з 1890 р., „Труды Азово-Черноморского опытного института рыбного хозяйства и океанографии” – з 1925 р. та ін.). На відміну від пропагандистської періодики їхній тираж та ціна співвідносилися в зовсім іншій пропорції. Так, тиражі були доволі невисокими (500 – 10 000 екземплярів), а ціна сягала інколи двадцяти рублів, що значно перевищувало вартість партійних видань.

Окремо можна говорити про бюлетень Оргбюро Кримського обласного відділення Спілки журналістів УРСР „Журналіст”. Це часопис з вузькоспеціалізованою тематикою. Проте виділяти видання в окрему групу є недоцільним, адже за фактично півроку існування вийшло лише два випуски. На цьому професійна допомога працівникам засобів масової інформації на сторінках спеціалізованого видання припинилась.

Таким чином, можна виділити три основні групи періодичних видань у Криму в 1945-1960 рр. Відповідно до завдань та цілей видавця (засновника) на сторінках газет, журналів та збірників задовольнялися інтереси партійних установ, літературних об’єднань та наукових товариств і організацій.

Джерела та література

1. Летопись периодических изданий СССР 1947 г. – М.: Изд-во Всесоюзн. книжн. палаты, 1948. – 643 с.
2. Летопись периодических изданий СССР 1948 г. – М.: Изд-во Всесоюзн. книжн. палаты, 1949. – 722 с.
3. Летопись периодических изданий СССР 1949 г. – М.: Изд-во Всесоюзн. книжн. палаты, 1950. – 699 с.
4. Летопись периодических изданий СССР 1950-1954 гг. – М.: Изд-во Всесоюзн. книжн. палаты, 1955. – 500 с.
5. Летопись периодических изданий СССР 1955-1960 гг. – М.: Изд-во Всесоюзн. книжн. палаты, 1963. – ч.1: журналы. – 1024 с.
6. Летопись периодических изданий СССР 1955-1960 гг. – М.: Изд-во Всесоюзн. книжн. палаты, 1963. – ч.1: газеты. – 870 с.

Литвиненко О.Ю.

БАЗОВІ МОДЕЛІ КАТЕГОРІЙНОЇ СЕМАНТИКИ ТРИВАЛОСТІ В СИСТЕМІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ

Протягом багатьох десятиріч ХХ століття категорія аспектуальності була предметом лінгвістичних досліджень у різних мовах. Лінгвістами здійснена величезна робота з виявлення специфіки як самої категорії аспектуальності, так і засобів її вираження. Великий внесок в галузь аспектології зробили вчені – дослідники слов’янських мов: А.В. Бондарко, Т.В. Булигіна, Виноградов, М.Я. Гловінская, Ю.С. Маслов, Р.З. Мурясов, С.М. Полянській, Х.Б. Різаєв, О.М. Соколов, В.С. Храковській, Н.Ю. Шведова, М.А. Шелякін та багато інших. Вивченням аспектології займалися зарубіжні автори: С. Г. Андерссон, Л. Блумфільд, З. Лендлер, А.П. Кате, Б. Комрі, Х.Р. Мели, П Фрідріх тощо.

Проте ряд проблем, пов’язаних з диференціацією аспектуальної семантики в текстовій системі у сучасному мовознавстві, не має остаточного розв’язання, - у зв’язку з поширенням комунікативних і функціональних досліджень набуває особливої ваги, що й становить актуальність дослідження. Для цілісного розуміння тривалості перспективними видається дослідження її як компонента, що виявляється на рівні контексту (мікро ситуації за А.В. Бондарком) та репрезентує динамічний аспект реалізації лінгвістичних одиниць у мовленнєвій системі, недослідженість якого в системі сучасної української мови становить новизну нашого аналізу.

В цілому у науковій парадигмі тривалість – це філософське та загально наукове поняття. Категорійне значення тривалості є одним з елементів більш широкого поняття часу, що відображається у мові. Час за такого тлумачення розглядається з позиції філософських визначень, що базуються на розумінні простору та часу як об’єктивних форм існування матерії, що відображаються у свідомості людини.

Аспектуальність ми розуміємо як семантичну категорійну ознаку «характер протікання та розподілу дії у часі» [Пешковський 1956:105] та разом з тим як угруповання ФСП, які об’єднані цією ознакою.

Поняття часу, відповідає цілому комплексу мовних семантичних категорій та ФСП. Цей комплекс включає аспектуальність, часову локалізованість, таксис та темпоральність. Тривалість є однією з категоріальних значень, що входить до складу граматичної категорії виду, граничності / не граничності, родів дієслівної дії. У теорії функціональної грамматики зазначена семантика виявляється як комплексне явище, що становить різновид ФСК аспектуальності і таким чином об’єднує тривалість категорійного значення мовної системи, що належить до сфери аспектуальності (при перетинаннях та взаємодії з усіма вказаними семантичними категоріями, які пов’язані з ідеєю часу)[1, 100; 4, 20].

В українській мові, а також в інших слов’янських мовах, центральну роль серед засобів вираження аспектуальних відношень відіграють форми, що репрезентують граматичну категорію виду. Вона являє собою найбільш спеціалізовану та регулярну граматичну семантику, що інтегрує та консолідує інші компоненти цього поля – роди дієслівної дії, розряди граничних та неграничних дієслів, аспектуально спеціалізовані синтаксичні конструкції, лексичні показники аспектуальності, всі аспектуальні елементи контексту. Разом з тим при домінуючому положенні категорії виду у зазначених угрупованнях ФСП категорійна ознака тривалості у різних мовно/мовленнєвих системах різна. У кожній з них семантика тривалості немов би виявляється як певний семантико-категорійний зміст, що виступає за певних обставин